

VERSLAG VAN DE RAADSMARKT GEHOUDEN OP 8 MAART 2012 IN HET GEMEENTEHUIS VAN HAARLEM

Aanwezig de leden en plaatsvervangend leden:

Mevrouw Koper (PvdA), de heer Snoek (CDA), mevrouw Özogul-Özen (SP) en mevrouw Kerbert (D66)

Aanwezigen voor presentaties:

Mevrouw Brandt (programmamanager)

Mede aanwezig:

De heer Van de Manakker (voorzitter), mevrouw Taets van Amerongen-Ingram (secretaris), de heer Van der Noordaa (directeur van eerstelijns ondersteuningsorganisatie ZONH) en de heer Pellser (voorzitter Platform Minima Organisaties)

Verslag: de heer L. Guilonard (Notuleerservice Nederland)

1. Opening

De **voorzitter** opent om 19.00 uur de vergadering en heet iedereen welkom bij de raadsinformatiemarkt over het sociaal domein.

Spreker geeft aan dat de primaire doelstelling voor vanavond is om de aanwezigen te informeren over de stand van zaken in de verbindingen tussen de drie decentralisaties en de voortgang van de praktijkwerkplaatsen van Hof 2.0. Tevens geeft hij aan welke spelregels er zijn tijdens de drie discussies die hierop volgen.

Mevrouw **Brandt** neemt het woord en zegt een presentatie te willen geven over de transitie van en de verbindingen in het sociaal domein.

In deze presentatie stelt spreker zich de vraag waarom er sprake is van een transitieopgave. Hiervoor zijn drie redenen te noemen, namelijk de Wet werken naar vermogen (Wwnv), de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), Jeugdzorg en passend onderwijs. Er is een toenemende vraag in de zorg die kansen biedt. De burger vraagt om een integrale aanpak van zorg waardoor het voor hen een stuk gemakkelijker wordt.

De burgers van Haarlem kunnen worden ingedeeld in drie categorieën: 1. zelfredzame burgers (80%), burgers met een tijdelijk regieverlies (15%) en burgers met een langdurig regieverlies (5%).

De eerste categorie heeft geen regie nodig, maar de grootste opgave voor deze groep is dat voorkomen moet worden dat zij de regie gaan verliezen en terugzakken naar tijdelijk regieverlies. De overheid kan hierbij helpen door te stimuleren en te faciliteren.

De tweede categorie komt aan de orde als er sprake is van een opeenstapeling van problemen. De kunst is om deze problemen op tijd te signaleren, daar iets mee te doen waardoor deze mensen weer terugkomen in de eerste categorie. Het is wel belangrijk dat er een plan is en dat er een instantie is die de regie voert om dat plan uit te voeren.

Bij de derde categorie zijn mensen totaal niet in staat om richting te geven aan hun manier van leven. Deze mensen hebben vaak een permanente specialistische vorm van zorg nodig.

De centrale vraag zou moeten zijn welke zorg een persoon of gezin nodig moet hebben om verder op weg te helpen. Dat kunnen mensen uit de familie zijn die zorg kunnen geven. Vandaar de slogan: "Samen voor elkaar!"

Alle aanwezigen in de zaal kunnen allemaal hun eigen bijdrage leveren om zorg te geven aan de mensen in Haarlem die het nodig hebben.

Vervolgens laat de presentator enkele kengetallen zien van mensen die een bepaalde vorm van hulp ontvangen in de vorm van zorg of een uitkering. Spreekster stipt aan dat er ongeveer tweehonderd instanties in Haarlem actief zijn met het ondersteunen van mensen die dat nodig hebben.

Kenmerken van het huidige systeem zijn de verkokering en fragmentatie. Er is geen integrale zorg aanwezig. Het kan beter en efficiënter. Sommige vormen van hulp kunnen contraproductief werken en mensen raken afhankelijk van hulp. Hierdoor nemen de kosten toe.

Als gevolg van de decentralisatie nemen de budgetten van gemeenten toe van 36% naar ongeveer 43%. Bijna de helft van de begroting zal straks betrekking hebben op het sociale domein.

Door de juiste vragen te stellen, is het mogelijk om straks het juiste systeem te ontwikkelen om de problemen in het sociale domein het hoofd te bieden. Er moeten keuzes worden gemaakt. Er ligt hier een verantwoordelijkheid bij zowel de overheid als de burgers en de partners. Daarnaast wordt er gekeken welk aanbod en welke ondersteuning daarbij horen. Er moet afstand worden genomen van patronen waar mensen aan gewend zijn geraakt. Zaken moeten ter discussie worden gesteld. Kan het ook anders? Dat kan door vol te houden aan bepaalde uitgangspunten, zoals: eigen kracht, zelfredzaamheid, actief burgerschap en een vangnet. In Haarlem maken de mensen met elkaar de stad.

Vanwege de decentralisatie komen verschillende zaken op verschillende tijdstippen op gemeenten af. De vraagstukken die hierbij horen zijn onder andere hoe dit georganiseerd moet gaan worden. De oplossingen worden in eerste instantie gezocht in het eigen bestaande netwerk, in een eigen omgeving waarbij direct moet worden ingegrepen als dat nodig is.

Er komen volgens spreekster veel vragen naar aanleiding van het uitdenken van een nieuw systeem. "Hoe vraaggericht ga je te werk? Wat is de rol van de overheid? Wat is maatwerk?" De preventie van zorg is belangrijk, maar de effecten daarvan zijn moeilijk meetbaar.

Mevrouw **Brandt** merkt op dat er afgelopen dinsdag een bijeenkomst is geweest met de ongeveer honderd partners over deze transitieopgave. Aan de hand van diverse casussen is men van de huidige situatie uitgegaan met de vraag hoe dat straks moet worden georganiseerd waarbij de rol van partners werd gevraagd.

Op 12 april 2012 heeft spreekster opnieuw een ontmoeting met de partners uit de stad. De nota 'Samen voor elkaar' wordt op deze avond met de partners besproken.

Halverwege de maand mei 2012 komt deze nota in het college van B en W.

Op 14 juni 2012 wordt de nota in de commissie Samenleving behandeld.

Op 28 juni 2012 wordt de nota in de raad besproken.

Het debat over de kadernota is gepland op 4 juli 2012.

De **voorzitter** bedankt mevrouw Brandt voor haar presentatie en geeft verder aan dat de aanwezigen om 20.15 uur in drie discussiegroepen worden verdeeld. Na een inventarisatie en indeling van de groepen schorst de voorzitter tijdelijk deze bijeenkomst.

Groepsleider mevrouw **Özogul** heropent de raadsmarkt en geeft aan dat deze discussiegroep 3 over burgers gaat die met langdurig regieverlies te kampen hebben. De andere discussies vinden in twee andere vertrekken plaats.

De discussiegroep wordt geconfronteerd met twee stellingen waarop iedereen zijn of haar reactie op kan geven. De stellingen luiden:

- Langdurig regieverlies bestaat niet. Deze stelling is afkomstig van Jeroen van der Noordaa, directeur van eerstelijns ondersteuningsorganisatie ZONH.
- De overheid kan zelf beter niets doen aan re-integratie, want dat is het goedkoopste. Deze stelling is afkomstig van de heer Koos Pellser, voorzitter van het Platform Minima Organisaties.

In de ogen van de heer **Van der Noordaa** is het altijd wel degelijk mogelijk om de burger een stukje regie terug te geven. Hij vindt het belangrijk en noodzakelijk om met deze categorie burgers samen te werken. Naarmate het regieverlies toeneemt, neemt het aantal zorgpartijen dat deelneemt in de omgeving eveneens toe. Het is dan van belang om te weten wie wat doet en te zorgen voor coördinatie tussen de hulpverlenende instanties voor deze burger met regieverlies.

Een mevrouw geeft aan dat zij in een WMO-raad zit voor mensen met een verstandelijke beperking en volgens haar ervaring zijn mensen met veel beperkingen (niet kunnen lezen en schrijven) niet en nooit in staat om een gedeelte van hun regie terug te krijgen.

Zij heeft namens de WMO-raad een verzoek ingediend om met gemeenten en zorgaanbieders een werkgroep op te richten om gezamenlijk te werken aan oplossingsrichtingen voor welke kant zij op moeten in de toekomst. Dit verzoek is ambtelijk afgeketst en daar zit zij heel erg mee. Zij doet een oproep aan de politiek om hier iets aan te doen en te zoeken naar mogelijkheden om die groep te ondersteunen die geen eigen regie kan voeren.

Een spreker geeft aan dat hij het niet eens is met de stelling. Langdurig regieverlies bestaat volgens hem wel. Er moet iemand de regie voeren om deze mensen te helpen, maar dat mogen niet te veel hulpverleners zijn, want dat werkt niet. Er zijn echter steeds minder middelen aanwezig om deze regie in goede banen te leiden.

Deze stelling klopt niet voor mensen met een verstandelijke beperking of voor ouderen die aan dementie lijden. Dat zegt een van de aanwezigen in deze groep. Voor deze mensen is er geen weg terug meer aanwezig. Een buurvrouw is het met deze woorden eens.

Een van de aanwezigen pleit voor het opvangen van mensen die tijdelijk de regie verloren hebben met mensen uit de omgeving of familie. Dat hoeven in zijn ogen niet altijd de professionals te zijn. Daarna moeten de mensen de regie weer zelf proberen op te pakken.

Een ander geluid is dat er zo veel mogelijk regie bij de mensen zelf moet blijven. De mensen moeten hierbij zo zichtbaar mogelijk blijven in de samenleving en niet worden weggestopt. Als er meer interactie is met de samenleving, worden deze mensen weer een onderdeel van deze samenleving.

Een eenvoudig gesprek aangaan met deze groep mensen doet al heel veel. Dat kan ook via vrijwilligers plaatsvinden. Er zijn genoeg mensen die het fijn vinden om andere mensen te helpen.

Tot slot wordt aangegeven dat deze groep mensen door elkaar wordt gehaald met aan de ene kant een groep van mensen die zwaar dement zijn en permanente regie nodig zullen hebben en echt niets zelf meer kunnen en aan de andere kant een groep die altijd wel in staat is om iets te kunnen. Dat wat ze nog

kunnen, moet dan ook geactiveerd worden. Dat kan via burens of andere vrijwillige hulpverleners plaatsvinden.

De heer **Van der Noordaa** zegt dat naar een vorm van participatie moet worden gestreefd en dat elk stapje hierbij belangrijk is voor deze groep mensen.

Mevrouw **Özogul** geeft aan om naar de tweede stelling te gaan en geeft de heer Pellser het woord.

De heer **Pellser** geeft aan dat de definitie van zelfredzaamheid inhoudt dat je zelf je eigen zaken kunt regelen. Spreker wil zijn aangehaalde stelling aanscherpen met de opmerking dat de samenleving goedkoper uit is met niets doen, dan met het aanbieden van een stimulerende rol. De Wwnv zal eerder remmend werken dan stimulerend. Als de gemeente wil investeren in arbeid en re-integratie, dan kost dat geld. Een plaats voor een sociale werkvoorziening kost op dit moment ongeveer 30.000 euro en een bijstandsuitkering kost ongeveer 14.000 euro. Indien je als samenleving wilt dat het niets kost, dan kun je volgens de heer Pellser beter niets doen.

Mensen die niet zelfredzaam zijn, hebben eerst hulp op maat nodig om daarna zelf gedeeltelijk de regie weer in eigen handen te nemen. Dat kan via sociale activatie waarvoor eveneens ondersteuning noodzakelijk is.

Spreker verbaast zich erover dat gemeenten niet protesteren tegen het feit dat zij vanuit de overheid allerlei taken krijgen toebedeeld waarop wordt bezuinigd.

In een komende werkconferentie wil het platform samen met de gemeente bekijken op welke wijze zij ondersteuning kunnen bieden aan deze mensen en het sociale domein zodat bij de gemeente in ieder geval geen regieverlies ontstaat.

Vanuit de groep wordt aangegeven dat zowel diverse gemeenten in Nederland als de gemeente Haarlem in het bijzonder wel degelijk verzet hebben gepleegd tegen de bezuinigingen op het gebied van het sociale domein. Tevens geeft spreker aan dat gemeenten niet zoveel bereikt hebben met het vele geld dat de afgelopen jaren ontvangen is. De re-integratieprojecten zijn niet zo effectief gebleken. Het is derhalve belangrijk om efficiënter met het beschikbare geld om te gaan.

Een ander geluid is dat het geen goede uitgangsgedachte is om niets te doen.

In het re-integratieproces zit het streven om in een zo kort mogelijke tijd iemand terug te brengen in het arbeidsproces. Er moet hierbij duurzaam worden geïnvesteerd. De gedachte hierachter is dat er veel meer wordt bereikt als eerst meer geld wordt uitgegeven.

Mevrouw **Özogul** sluit de discussiebijeenkomst.

De **voorzitter** vraagt aan de drie raadsleden, die als projectleider hebben gefungeerd, een terugkoppeling te geven over wat tijdens de discussie naar voren is gekomen.

Mevrouw **Koper** geeft als groepsleider uit groep 1 aan dat op basis van de twee geponeerde stellingen de volgende opmerkingen zijn gemaakt.

Opmerkingen en inzichten over stelling 1:

- Er moet een cultuuromslag bij zowel gemeenten, professionals als bij de burgers komen waarbij er een verschuiving moet plaatsvinden van professionals naar vrijwilligers. Deze vrijwilligers moeten hierbij worden ondersteund met een soort vangnet.
- Niets doen om zo een urgentie te laten ontstaan.
- Hoe verkoop je de boodschap? Zelfredzaamheid en bezuinigingen gaan niet hand in hand.

Opmerkingen en inzichten over stelling 2:

- Er moet op tijd worden ingegrepen als dat noodzakelijk is, maar de vraag die hierbij gesteld is, is of dat wel mogelijk is met minder middelen. Het moet echter wel op tijd plaatsvinden.
- Er moet een vriendelijke plek zijn voor ouders om dat te kunnen doen.
- Faciliteren om een uitwisseling te laten ontstaan over de jeugdproblematiek.
- In wijken waarin minder sociale cohesie heerst mensen inzetten die de wijk en de mensen kennen. Deze mensen moeten wel over opvoedkundige kennis beschikken.

Mevrouw **Kerbert** geeft de gemaakte opmerkingen en stellingen vanuit de tweede groep.

Opmerkingen en inzichten over stelling 1 (Gemeente, laat het los wat anderen net zo goed of beter kunnen):

- Wat is de rol van de gemeente? Moet het in de markt worden gezet? Zou de gemeente wel of niet de regie hierin moeten voeren? Eindconclusie is: samendoen! Een voorbeeld is een uitzendbureau inschakelen dat samen met de gemeente een intake verricht om te zorgen dat mensen snel over kunnen gaan naar werk.
- De match tussen vraag en aanbod wordt niet altijd goed gemaakt. Slotconclusie: er is meer dan genoeg werk.

Opmerkingen en inzichten over stelling 2 (Een kind binnenboord houden en de ouders ondersteunen):

- Op welk moment ga je als gemeente je bemoeien met thuissituaties en ouders bij bestaande problemen achter de voordeur?
- Wat gebeurt er als het kind 18 jaar wordt? Is het dan te laat? Slotconclusie: meer preventief werken.
- Gezinnen zoeken bewust niet naar hulp en houden zelfs hulp tegen.
- Ouders weten niet hoe of waar zij terecht kunnen voor hulp. Een loket is dan niet de oplossing. Een oplossing kan een sleutelfiguur in de wijk zijn die direct kan handelen.

Mevrouw **Özogul** geeft de gemaakte opmerkingen en stellingen vanuit de derde groep.

Opmerkingen en inzichten over stelling 1 (Langdurig regieverlies bestaat niet):

- Mensen met dementie en een verstandelijke beperking hebben wel degelijk langdurig of zelfs permanent regieverlies.
- In andere gevallen kunnen mensen altijd wel iets. Hierin moet worden geïnvesteerd. Vrijwilligers moeten hierbij gaan helpen om hen mee te laten doen in de samenleving.
- Iemand moet de regie in handen hebben. Dat kan iemand uit de familie zijn. Verschillende hulpverleners verliezen de regie uit het oog.

- Goed naar de omgeving kijken of iemand in staat is om de regie over te nemen.
- WMO-raad wil participeren samen met de zorggroep en op ambtelijk niveau. Het is zorgelijk dat dit verzoek is afgeketst.

Opmerkingen en inzichten over stelling 2 (Overheid kan het beste niets doen aan de re-integratie, want dat is het goedkoopste):

- Uit onderzoek is gebleken dat niet veel mensen naar werk toegeleid zijn.
- Eerst investeren en onderzoeken waar op de markt behoefte aan is. Daarna mensen gericht ondersteunen naar werk.
- Veel zelforganisaties doen goed werk. Hiermee moet zuinig worden omgegaan.
- Voorzichtig zijn met het idee dat sommige ouders eigen kracht bezitten om de regie te voeren.

Mevrouw **Brandt** laat tot slot nog een kort beeldverslag zien van mensen uit de ambtelijke organisatie die twee dagen met elkaar hebben gewerkt aan het ontwikkelen van praktijkwerkplaatsen.

De **voorzitter** bedankt iedereen voor de inbreng en sluit de vergadering om 21.05 uur.